

యెను: ప్రభుత్వాదులును, మోక్షములును, నాతినిత్రుకదీయెను, ర
గముదూరముపోయి, పుష్ప బాణకీమూర్ఖులయినాడెట్లెను, నోయగోయ
మనిధ్యోషించుచూసీతలంకి కేవలనెట్లెను, శ్రీరామలాదేవీసీత చెరవెల్చె
ననిరివిన్నవించ లేదా, మునియొక్క పుత్రో మగువచెరవెల్చెనని సీరివిన్న
వించ లేదా, మునియొక్క పుత్రుడనోమును నోచితి విష్ణుకాంతానోచితి, సం
భయవెన్నెలాజ్ఞానోగావిదుకొనిన పట్టుకూనోచితి, అడరానోమాట
లాజితినిలత్తునోచితి, నోష మేరగిరెను, అడరానోరాజునోచితి, గూడ
లంకి కేవలనెల్చెను, నోపుష్పమొక్కటను అతివేగమునా అన్నవద్దకు
వచ్చెను, రోమోములకొనానీతమిది చిహ్నంబుగావచ్చినావు, మా
యమృతములుగిరి, వరియడపిలోపలమెంబిడిచీవస్త్రీవి, అవశకునమ్ము
లుఅడవిలోపలనాకు పెక్కులగానవచ్చె, అక్కడెట్లెక్కరామ తమ్మునీ
తోడంబడగళాగుడచ్చె, చిహ్నంబులన్న చిహ్నంబులున్నాయి సీత
యేదిరామ్ముల, పుష్పశాలలన్న చిహ్నంబులున్నాయి వనితలేమరల
చిహ్నం, అడరానోచితి, చిహ్నంబులున్నాయివనితలేమరలమ్ముడా, ప
రాతిమొక్కతివిదచినే లాగువ న్నివి వర్షశమ్మునడిమికి, వర్షశాలావిదచి
యొక్కచీకెల్చెకావడిలానయుండుమంటి, యన్న మల్లీమారురాకుండగా
సీతలంపగానెవచ్చితి, కూడనాడెగాటఅనురబుద్ధులుచునువివదద్దురామ
మాట, మృగమువెటచునీవె వేటకుపోగానిలవనియ్యదు బాణకీ, శ్రీదేవి
చూటలకు అలగితోయ్యాలేక పుష్పశాలవిలుదెస్తివి, వన్నెచక్కనిలే
డిపట్టికేద్దాపనివ స్తియైయి, హరిమంబెంతటివాడు ఎంతవిద్యావరుడుఎం
తేనీవారలన్నా, నూరుడువాసిన వారిచిలుకెప్పుడూయందురూ తొల్లి
యేమిచేసినాను, అంధమ్ముస్తూరికలయ మువలచాయ కాంతజా
నకిదేహము, విరళైయితిక్కినా రాజహంసలతరుణికోమలివలుకులు
యెండనానలచూడ యెన్నడువెరుగిదు యేదేశమెల్చెనెక్కో, యెలమి
నోయగోయమేదినిరాజునీత యేదేశమెల్చెనెక్కో, అన్నవశము గిదక

లు అనినఁ బలుగ నో యానందము గలుగెనో, అసురుసురుషునగాను కల్ప
వృక్షముక్త్యంతరం భేదమనబడెనో, సురలోకమునలరాసూర్యచం
ద్రులార నుదతికొనఁ జూడనయో, బులారముచులారతామరాజనలార
సత్యాగిన కృతారా ధాని గాకాక మాధవవేలలార భగవదేందా
నివెల్చె. అతి సీతాసుతు అష్టపౌర్ణమ్యము మూరిగివామెటులూ,
బాపచూపలే దా రూమునొడలపై బాలకృష్ణవహతును

కీలాన—పనియెడ నదీర్ఘమైనచుండును ఆరామాసునియే
మామెనో బాణ్యుడనా, కుంజసుభతుమృతము అదిగూపతును
రామం బాక్షిపమానానో బాణ్యునందున చిన్నయెడల్లశాల చీకా
లేమిరా. నెమిలో నవనద్దకసుగూడియున్న నేళము ఏమి ||

సీతకోసముచనము చిన్నలో గుండనే, స్వప్నతమలగింమా,
నట్టిచనముదొంగన మగునెతుకుదము, బ్రహ్మకలలేమంతములక
డజానకోడ, తులారా భావింపగాదొడగెను, బ్రహ్మకలమాటవిని
అయాధ్యక్షులెరిమి అర్థమొకొప్పు, లేవలే అనా లేగిలు ఆరిగింది
నారచీరెలుగడిరిమి, కంఠము ముప్పటికెరిగి కేకూపంబుమాటపుము
అదింటిమి, పాపటా పిరిగుము గరుబాగు, రుపు పాపటాకలపా
న్నపై, ఏమిసేగనుల్లి మనరైనభూదేవి యెడలగునియోద
కైకసంతోషాన కడలేని గూపనలు కరుకెడలెము, మాయవేమే
మునామానయంత్రమునా పుటమాయతోసివచ్చె.

పంచరాత్న, పన్నుహాణినినిపును ఎరిచుబిడును ముడిగెను
అకొన్నతపితిరానిని అంజుట్టి, అపారావలమ పదిరలలు
జూపితే పడియూచ్చలేపోతి, ఆహులముతోపెంపెగొగింటి రథము
వయరాపెట్టు, కంఠముగోపెట్టెను శిల్లాకి చెలకాళిమంతిఎరిగె
మునోటిదేవతలు మక్క గదీ ప్తిలనామ్యచంద్రులుపడలిరఘురాము
బంజెన వెనలేముకువచ్చి రావణునిగొక్క, కిగి గానబాదేవి

నేలచే స్తివిసరధముగూలదన్నెను । యెగసిపోయేటివాళ్ళియేడుయోజన
ములపొడవయినతేయందు మిదియకానులంకసిరి భూతాలులంక వేల్పు
గలరుగా । వేళుచుక్కావినుమ వెడలెనీశ్వంగారు బంగారుబామ్మని
వినుమా । వంఁభూషణాలునుప్రప్రవర్ణతానవేసి నేనువచ్చితి శ్రీరామ
లక్ష్మణులకిచ్చునో ఇవ్వడో యాకబురు తెలియదాయె । యాసీత చిం
తింది కన్నీరుదేగాను యాకాంత యల్లనెను । చందమామచెల్లెలాశ్రీమ
హలక్కిహనగ్గునితల్లివినుమా । వెన్నెలాప్రాద్దుకువేగం బటువచ్చు
సీతరోచింతించు । అడవులవిడిచియో యారామలక్ష్మణులు సుగ్రీవువ
సమువచ్చి । హనుమంతుని జూచి యారామలక్ష్మణులు సుగ్రీవునియేలిరి
వారినిచూచియో తారనుగూర్చిమాసుగ్రీవునిపట్టి పట్నముగట్టుకొ
నిపదిలొనవలెను అంగధునివేసెను । రెక్కలుపట్టుకొని భూమిపైరావణు
డుకూలగతావేసెను । బాంధిలోహణాలు పోతుండపుండుమని హనకీడివిం
చెను । శ్రీరామచంద్రులకు వేగమేటిప్పుమని జాకలాబలికెను దగద
ప్పులుగని దాహములుగైకొని తల్లిడింపుచుజూయెను చేతతోతాళ్ళ
మిచేసెనుద్రోహాలుచేరచింతలు లేపుగిరిగూనజాంబవలను హనుమంతు
నిలిచియో యారామచంద్రులు ఘుద్రకలుచేతకిచ్చి । జగములునెతికి
యోహానికివిజూచియో యాలంక కేనచ్చెని వచ్చెనేయాలంకసూర్యు
మవీధులు గావనీసులుజూచెను భద్రంపుకావిస్సెబలువైన మేడలు పంచ
టరుగులుజూచెను । చిత్తిరువుసావిళ్ళుపిరిమల్లెశాలలు ఖాకిజేబ్బజూచెను ।
పప్పులంకలెప్రామల్లెసాలలు పిక్కటిల్లజూచెను ఉన్నయపులుజూచి
మిల్లెటిళ్ళుజూచి ఊరింతజూచివచ్చె । గావణుడుపుండ్రో రత్న మేడలు
జూచి రాజ్యమంతాజూచెను ।

నేరేళ్ళుమానేళ్ళవిప్పలచేడలాసీతచింతింపుచుండ వెళ్ళేరావ
ణుడునుగులుగుర్రాలు పరగ పాలుచవ్వుళ్ళు బూరలాతారలాశంఖులా
హరిగలుగుడు వెళ్ళెను । ఏవేళూఁదనా రాముడసీతలచేసి నాడగఁజ

కూలమా । యాయక్ష్మచెల్లెళ్ళువీలుగఁగోడళ్ళు వూడోడఁగొయ్యెదలు
గా । లంకికిఁబడబడకునీతచింతింపకుంఁగురామువలపకఁచు । నెడబడక
యుండుమివాకనాటికఁబునాను యేలుమాలంకసీపు । మావదిఁమారు
గామన్నించెపలచేము మాలంకయేలవమ్మా । అష్టదిక్పాలకులు కిష్టపా
డాలేక ఆత్మణ్ణితలపరిగిరి । యీసఁకాతకనుచును యతిగిర్వపడబోని
ఆత్మణ్ణితలపకఁచు యూపలుకులూపి అతఁపిమ్మునాపురిచేతనుబట్టా
కు । యీదిముఠాఁకఁచి । తారమునునాఁ జయోధ్యులఁరాముఁడూ
పాలనుముద్రిముఠాఁడ యిగ్రావశయకుఁడవలించెనేరాముఁడు । క్రూరు
లనుజూచియో పాపపల్లవల్లికిఁజెప్పెనాపగులంబును । పతివ్రతనుజూచి
యోపలుమారుఁడ కింత జంకజనుదాననేను చివడలుతాఁచి (గుఱేర)
జేసియో డగ్గ మతో బలికెను

యెందుఁజిప్రాప్తకూడఁఅతివకుండు మహంకాభిదేవక సెను లంకికి
కిదెప్పెను రాఁ ఎమమమ్మచుచునుగులుగు లతఁ చూపివచ్చి వాడు
తెరువుగా లేకఁచచ్చటనేనిలది । రఘురాముఁడంబెనా హరుమంతుఁడీవ
చ్చిసీతమ్మనూజూచెను రాముఁవలచుచు రాజ్యాలుగోరింది రాముల
సీతలనను రఘురాముఁడంబె ముద్రిసీతకిచ్చెను సీతమ్మమంకవమ్మా
యంచుకొనిముద్రిగా అనుమానముదీరె అన్నవివేషరసను వెరుకటకి
యెన్నఁడు యయ్యాభ్యయెగువూ యేలఁగువస్త్రీవన్నా । ఆనవాలునా
కుఁగుమతుజూచితివి లె పేరుమెవరు । వాలిసఁగింపులకు మేఘుడను
నేను ఇల్లభులబంటునమ్మా । ఆవాయునుతుఁడు సామంతునాపేరు
సీతమ్మచమ్మవవ । వాలిజ ఎయో గుగ్గిఁ డీదేవ పరుచగబాబపులను
పదిలము పడిఁబోలు పట్టపురాజులం పట్టిధివలుయేటికి శ్రీరావ
లస్థులం దేహాపిపొగడగి ఘోషండుతుండే । యీలంక చేరిగొన్న
అరునెలలారంది దిం మొంక గోడఁబెరుగునిదినాగఁడాలుదేయ్యావతో
పొని అనుమఁకొప్పచున్నా

రామకృష్ణాస్త్ర పడరానిలవ నలూ పడితిని అసురులచేతా, చె
న్న రాదోమన్న చెల్లెలాయంతులు చెడ్డమాటలుపుట్టెను, ఏంటినీసీత
వ్వు యీ తెలుగుతోచెనే విన్నప్పటివేళనుంచి, రాముడొక్కడు రావ
ణునిదీసుకొనిలంకకు గొంపోదును, అకలిచేసినూ ఆవస్థయింటిసీ అన్నం
లు తిమ్మిమమియెన్నగలయ్యావ్వుపెను కృష్ణునాను అతియ్య
మి బాచకి, పట్టితిచ్చిసవాడిపళ్ళుమ కేళి పగిలినవెళ్ళుమన్నా, బక్క
పండునానుకలపచ్చితేగాని వల్లలేనేనా కి, ఎక పాడుతి పోయివెళ్ళి
లేన చచ్చగా పళ్ళుమన్నా, యి పగిలివి విచముసి పళ్ళు వంటిగి
రిళము, ఓపలేనుచేను ఓచ్చలేముమమము పొండుకోనుకొనుము,
పొంగడదనుకొనిములుచేసెను వృక్షములవ పురికిగ

సమ్మవళి పుచ్చ దాసమ్మవనలు విండలిజూరఫలములు, కొ
మ్మకొమ్మకు కోకిరాక్షసులుయుండగా గోలుపోయిరితోటకు, కొలరా
చవలంక కోకిరాక్షాక్షికోట్టుమచెరాలంకి, వముచుట్టాతిరిగివనము
లోపోకొచ్చి నెక్కడెబ్బకుదీసెను, పిరికిరాక్షసులు పిరికివేగముతోను
కెచ్చనాకేకవేసి, పిరికితిగదయానలవిగావెవ్వరికి యహంకారపుకు
ఘడిమో, నవతారపుకుషో యెవ్వరోకానీ చలనిగావెవ్వరికి! నెల
వియ్యదేవరాలంకిశివంపెను లంకావొచ్చెను యెవ్వడో! సామంతము
స్త్రీలు జమదగ్నిమంతులు ధరిలునియోగ్యులనునున్నవట్టానారు
చూతామురమ్మని చూచిపోయిరి

వట్టవచ్చిచయక్షయకుమారుణ్ణి పలుతాపునజంపెను! అమాట
విటానె రావణుమలేచొచ్చికోలు లోగోపించెను! ఉక్కుగుంబారమ్మి
ఉరవరాసీపిడుగ ఉదరకామంటరమ్మి, అగ్నిగుంబారమ్మి అహంకారపిడు
గా అదగ్గొమంటరమ్మి! జగతిగుండారమ్మి జంబవలం దగ్గిజంబ
వు సేవకురమ్మ!

ఈడుగలనాయకులు ఇంద్రులూమక నా ప్రకటనె టరం!

తప్పట్లాబూకలాతారలాశంకులాబోరుగొలుపుతుబోయెను! మదపులేను
గుంచేతమట్టితమనుచు పట్నపూదొరవచ్చె! బలముచూతామని పట్టు
బడహనుమంతుండట్లు పూధరులచే యేనురుక్మగోంజిణి ఏ గొలుసులు
వేసికట్టిరేస్తంభానకూ! కట్టరానిన్నునే గట్టిగాజెప్పరాకోతినీవెవ్వకోరా
యేదేశమునీది యేలాగువచ్చెను యేడుసముద్రాలుదాటిదాటకనుయెం
తరాతోటకాలువలివి జంగజాపేవస్తినీ! హరిబ్రహ్మాదులు ముక్కంటి
ఈశ్వరులు అందులోనీవెవ్వజారా- అదినారాయుడు బంటునూనేను
హనుమన్నాపేరురా! అదిలక్ష్మీనీత నేలదెచ్చినావు అంశ్యకాలము
నీకు- చిన్నబుద్ధులుమాని నీతరామునికిచ్చి దేవతలచెరలువినుతా! నరు
డీమాతానాకే నీతనిచ్చితేను సవ్వరాలోకులంత! వసుచరుడ నీవంటి
బంటునాకుంటేను ఒక్కడెబంటుచూలు! హనురాజ్యమనక నూవన
కొన్నాళ్ళ కొలచినిలచీముండునూ!

రాజ్యమ్మలోనగమా రాజ్యమిస్తుననీకు నమ్మినావ్వనుండు!
స్వప్నంతయేలేటిత్రీరాములాబంటు నిలవనెవ్వోతరమురా! బండుగాట
లుముందుబలువలనబట్టెములు బాగాలువిరంగీలను, ఉత్తమాఅశ్వాలు
కొమ్మలేనుగులూను ఊకికేపారిపోయె! తీర్థమ్మసాగినట్లు మూకమూ
కలుగూడితిరిగిమళ్ళిపోయిరి! ములులాడినాడునుమరిమూటవేసుకొనిమం
టచేతాబట్టున్న అమంటమాదింది అడలిందిఈకోతి అడలునూనెనిలచె
ను మైలాస ఈకోతిమంటకువెరచింది మరితెండియికకోకలు! చుట్టిరికోక
లు లోకవాలమునిండ బాకిబోరునింపను! తోడినవి పడుగునుతోవులు
బట్టిరి తోకమిక్కిలిబెంచెను పట్టించీరమంచి పాణీలుగుడ్డలుగా వతకాలజ
లదారులూ! మేలగునమొగవారి శాలువలన్నియు దెచ్చి చమురుముం
చిజాట్టిరి! అనరాధముదేవరా సరిపోయెచీరలు ఇక నెక్కచీరవేస్తినీత
చీరాయని రావణుడుదలచితే అపుడు నాతోకముడిచె! మట్టించివధివడి
ముందరాలెండి మునుగొండగీడంపెను! దిష్టిబాటూనుంచి మట్టించి

నిలచితే దిక్కులకు వెలుగాయెను. లంక కాల్చేకొరకు మూలమూలకే గి స్తంభాలకడనిలచెను. మానుమీదానుండి వాలాముద్రితే మండి పోయెను పట్నము రావణుడు తనవద్ద రాక్షసులబిలచి యోలఘువు చూడుకొనితిది పట్టితెచ్చినఘముడెంతజోరగాని పట్నమంతాగాల్చెనూ చిత్తరచపుట సిరిమల్లెచాలలు లక్కటిల్లేగాలెను. ఒప్పైఁజరలేవొక మంచి మేడలే పంచటిల్లేగాలెను ఉన్నతా వులుగాలె మిదైళ్ళుగాలె వూ రంతగాలిపోయె సన్నంపుమిదైలేక కచటరుగులుగాలెను.

రావణుడుయుండెటి రన్నమేడలుగాలె రాజ్యమంతాగాలెను. దాశీలుగొందరు కోకలూబట్టుకొని లఘువులోపలకొచ్చిరి నూదిక్కు సొక మూలంకమాలలమని చేతులెత్తుదు మొక్కిరి అన్నమ్మచేతబట్టి అతక నేతుకమని యానతిచ్చెనుయప్పడూ వెళ్ళేనుహనుమంతు వేడిని చల్లాచూమనినిలచె అంబుధివడ్లనా వేడిమోహనికేయదుటలేక వెను కజేసుకయుండెను, సంతసంతోషమునా సముద్రజేతెంచి చల్లాచ్చిపో మ్మానెను వెళ్ళేనేహనుమంతు వేడిచల్లాన్పుకొని నిలచెజానివద్దనూ మాణిక్యమునీచెంగు మరికత్తుమిమ్మా మారుజాగులుచెప్పమి! దీనది నాగఁడాలు దయ్యాలతోపోను హనుమంతుడెచ్చనయ్యా! రావణునిజం పివేసి రాజ్యమంతాగలచి సన్నతోడుకపోవ్వును! యానవాలందుకొని సంతోషమూన హనుమంతుడేతెంచెను | సంతోషచిత్తుడై నదిదాటి వెళ్ళేను సుగ్రీవునకముజొచ్చె, అవునయ్యకపిరాజ అనుగోసుగ్రీవు వచ్చేమేఁల్లుడు, మీకునుంచినపట్న మీయాజ్ఞ లేకుండ హనుమంతుడార గించె, కోపముతోసుగ్రీవు కోపగించిలేచెను కొబ్బెడననిపలికెను, నాజ్ఞ దప్పినవాడు అల్లుడనవచ్చునా అడిగితేనేనిన్ననా, వెల్లినాకార్యములు జయమయ్యెకాబోలు వేగమునతావచ్చెను, రావోయిహనుమచ్చ రామ చంక్రులకూ వివరాలువినుపింతువు, అడిగినాసేసలకు చెప్పకాపోతేను అతిగద్దడనందురు, యింకఁటాగడలు యిత్తిడివిరునూని పీధి పీధుల

యందును, కించుకట్లగడలు కత్తులంటిపాతలు కోటకొమ్మాయందును, మల్లెపూస్త్రభాలు మాంకిక్యదీపాలు మాపురేవు వెలుగును, యేవేళ కొత్తాయుగస్తవరుగునునుండు యాబయిలక్షలయూకతో.

లంకలోకొన్ని రావణాజ్ఞాన్ని అక్షియకుమారుని జంపితి, పట్టపడ్డాచోట భయమెంతి లేనాయె ప్రాణములయెల్లండెనో అప్పున య్యహుమంత ఆవులంతవాడిపూ అప్పుదానుగ్రీకు, అపరసంతో మాం భటవర్గంబులుయ్యుచేనేరామును, వారధికట్టుడి సేలనుపిలు వండి పోవలెనులంకిపును, బాబవంతుని సే బోవిశ్వకన్యయున్నాడు సే లవియ్యసోదేవరా, యేచుగుంబురాలుపెల్ల సీకున్నాయి యేటివంతు నగట్టుడి, నముద్రుడుచేసింది వగవానిగూడెంబ సంధించెనాబాణమా, అప్పుమనముర్రుగుగడగడావగుచు మొక్కిముందరనిలచెను, దిక్క మాకెవ్వరూ దీవులనుకాయండి పగవాన్ని కానుడేనా, అదిగోను మ త్స్యమూ వారధీకానియిది కోటకొండలమింగెను, ఆకొండలువేగని లున్నయందుకొని వారధివానిగట్టుమనిగి, హిమవంతపర్వతము ఇంద్రాసి లాచలమువింధ్యయువంజవనీ, ఘనమై కైలాసగోవర్ధనాగి మహామృగు పర్వతాలు, సేతుసేతగామ సిరిసేకొండలు చేరవేసిరికొండలు, యా లవ్యములుచేసి యలసిన వారలుతిరో యలసినారోసేనలు యరజేత కొండలు య్లుటపారవేయనూ నటుముఖములీలరయ్యా, సంగతులము మనమునరిపోయెహనుమంతి సీకునాకుభేదమా, పదిలముగవారాధిబం ధించికట్టుడి పర్వతంబులుదాపుడి, ఏనూరామక పాడవువెడల్పుగలవా రగగట్టయా విధిమనుచుకూచి యన్నతోనిట్లనెను, నీతబట్టగానె లంకచె దుతుందని చిన్ననాడెప్పునా, వారిబంటువచ్చి వశమెల్లపెగలింది వన పాలకుబంపెను, ముక్కుంటివియిది యారీతపెట్లాడి ముచువు జన తునియంటు, రాటగినివధియింది చుప్పనాతిముక్కు చక్కగాచెక్కగా మురిచాడవా, చతుర్భుజములుగలవచ్చెడుచేతులవాగ్ని కేరదీనుకనిండ

వా, పగవాని నాడద్దపలుమారుడలచేపు నభవారుజూడగాను, పరమా
 త్ముడిచ్చిన వరమునాకున్నదనిపాద మెత్తుక తన్నెను, తాకొవ్వరావణుడు
 తన్న సేమాతల్లితగదనిమాటలాడెను. తేగిరలేడుః నివేళిగుణమోగాని
 బ్రహ్మచారినిచాలయా, కొన్నాళ్ళకూతలనుకుట్టుబడిపొగాను కొడు
 కుయెందుఃతన్నెరా, యాదిరాముడువిష్ణు సీతలక్ష్మీదేవి నలివ చరివిడువ
 మంట, కొట్టెనుయోగిలి కోపించెనేన్నపొన్ననుచుపారిదోలె, సతిభ
 క్తితోడనే రామచంద్రులు యాలంకరిధిపతిసేదను, శరణంటి య
 యోధ్య శూనిదశరథరామ నకలజేవులరక్షకా, మాయన్న తావణుని
 కిపరాధిపైప స్తి హరిన్న కాపుమనెన, తగబాధలుబడ్డ నట్టికిటికుండే
 భృ తిట్టికించినగ్రాతలు, పగ జేతిలోజక్కెనట్టివిడువగరాదుగుట్టుదెలియ
 గవచ్చెను, యెందుకనునమాట విడియారావణుడు తెలుసుకొనర
 మ్మా! నేను యెందరుజెప్పిన యేలనెరుగదుబుద్ధిసంగదుడ తెలిసికొమ్మి
 యెలుగు చర్మముదెచ్చి వేపారగానాకి యెన్నాళ్ళకతికినాను, సంత
 సంతకు నలుపు యధికమవునేగాని యెన్నటికితెల్లబడదు, ఈరకపుచ్చ
 ముదెచ్చి నెనుంబద్ధమవేసె తిన్నగాగట్టితెను, సంతసంతకు జవుకుయధి
 కమవునేగానియెన్నటికితిన్నబడదు, గువ్వనట్టనుదెచ్చి పంజరములోజెట్టి
 పాలుబోపించినా, నదియేలరామరామాయనిపలుకును గువ్వగువ్వ
 మానున, వేపచెట్టుకుయెంత పానకముపొసనా యెన్నటికి తియ్యబడ
 దూ, ఎందరుచ్చెనా ఏలాయేరుగాబుద్ధి యంగదుడు తెలుసుకొమ్మి,
 డామ డామూమనుచు ధగధగా రణభేరి తనకుతామోగును, గుబులు
 గుబులూమని గుండెల్లబడరుదండొచ్చెదేవరా, రావణుడు రత్నాల
 గద్దెపైమృగ్విపడెంకంతభీతిలెను, రాయభారమునేడు రాముడంపినా
 మ సంగదుడు తా నుచ్చెను, ఊరకొండిమీరు ఉద్దండులారా యెచటి
 కెవ్వరుపోకుడి, యేమీరామోనరుడ వచ్చినపనులేమిపొరియెవ్వరిం
 పుకు, నన్నుతోకనుజట్టి సీరధినిముందినా అవాలిగుతునినేను, నీలంక

గాల్చినాపినుమన్నమాబావ అంగదుడునాపేరుగా, ముందుగవచ్చిన వాడ్ని గుడ్డతోకనుజట్టి ముచుయేడువీధులను, ద్విప్పిశృంగారిందిహ రిదోలినాము తిన్నగావారయోరి, వొంటులేమిబలిమి బలము దెచ్చుకో ఓరోకిరావణుడా, పలకించవిరగిగా దమకించిపలికేవుతిగువ పొందిన బంటువు, హాకించమావద్ది అనుదుడిములువుంటె ఆపదలుపాధింతుమూ, రావణుచెక్కిలి అంగదుడునొక్కను రావణుదంతాలు చెదరెను, మకరికిటము నాగ బ్రహ్మముచ్చెర్చి రాజముందర దెచ్చెను జేర లేనను కొంచెల్లగా కేమానశాబాసువ ప్రియమ్మ, పాఠిష్ఠిరావణుడు పాపాత్ముడువాడు పణిసంపాడాయెను, చిన్నబుద్ధులుమాని నీతసంపాడాయె యేమిసేయ దైవమా, కొడుకుచైగిరిదీపాట్టకొవ్వనుకండ బెరికెదను వేతునోపగదీర వెడకో పముదీరజూడ కెన్నడుకలుగుకో, దూలంటుజేత మండోదరికొవ్వయిష్టిలచక మాతినుతా కబిరిఘ్నరాముకండ్లెర్ర జేసి జగములన్నివణకెను, ఇహములు ఇంకను జగములుచెడును పక్షులుపారి సోను చైత్రమాసముభాదు వెన్నెలలు పరిపోయిసేలందరిబిలు పుడి, ఆది వారమునాడు ఆయత్తపడిరండి ఆలంకిమీదనేను, కదలెనేరఘ్నరాము జయమచుదురణభేరీగంధుతా నేమాగను, గంగవడిదాటిరి గల్లవముకురి కిగిరిడిలెత్తిఃమూకలూచి త్తమవుబాకిలో రత్నాలశయ్యపై రావణుడు మండోదరిఘరగ రావణదేవి పవ్వలించిలేచి కలగంటిసనిపలికెను, యే మికలగంటివే వెలధిరోదప్పవే నీవేమిగలములు గంటివే పగరాజులాత తలువిరగకలగంటినా పణతిదక్కగంటినా రఘురామునీబలమునుమీగు శనిగంటివారమణదక్కగంటినా, మాతృవంశమువారు మణగిరనిగంటివామగువదక్కగంటివా శత్రువంశమువాడు చెదరగనుగంటివాచే డెరక్కగంటివా, అర్కవంశమువారు మడిగిరనిగంటివా నతివ దక్కగంటివా, అర్కవంశమువాడు మడిగిరనిగంటివా నతివదక్కగంటివా, పరరాజులాతలలు పరిగెననికావయా పణతిదక్కగాదయా రఘురా

మృగుల సేదలొనగా వగడల నలుడువచ్చెనయ్యో భూమిమొలదరపె
లిగినవాడు, యెనుబయిగొట్ట వెలుగులరాజు జాంబవంతువచ్చెనయ్యో
లంకమూడుడుచ్చేచుట్టి లంకనాకిటను లంకిణిజంపిన లంకజూడగా రగ
రంగము పెరిగిన చింతపడి హనుమానులువచ్చెనయ్యో॥ పువ్వుపేరే
జాజపువ్వు పురముపేరే అయోధ్యపురము । అంబుపేరే రాక్షసవయి
వారిపేరేనాగబాణము । దేవిపేరే సీతాదేవి రాజుపేరే రఘురాముడ
య్యో । అంతటసంతట కొలువైయుండంగ నెత్తిరఘురాములుచటా

యుద్ధ ప్రారంభము

కడిచినన్న లోటిపటలు కాలుబాణములుకలసివచ్చిరియెవ్వరూ
యలవాటికింకినీ కాశదేశపురాజె గంధమాధవుడు దేవ యిహ్నుడు
కొట్లామున్నూరుజట్టిలు యీవచ్చువారెవ్వరు మౌరకన్నులవాడు భేరి
నేరాజ సుపేనుడు దేవరావల్లకిలు యెర్రగొడుగులూ సేదల నుర రాజు
నుయెవ్వరు అరవయితురురాజ్యములు యేలేటి సేతుడూతావచ్చెను
దేవరా పాటిరేవామెనూ యీదుగొనివచ్చి పట్టజాలరు లంకకా
యీకడిసీరంత యేరురై పారెనూ యీవచ్చువారెవ్వరూ గూడయిన
గూడాడగూడ మాన్యములకు వెలుగులకు రాజయితడు పంఠగించి
వచ్చిజాంబవంతుడును వయిరిలవయిరియితడు ఏవేళజూచినా పూసినా
భారవలెదులుదీసినకత్తులు ఏవేళజూచిన్నాడండులోనంతాను రాము
డన్నది వాక్యము । తరతరమ్ములగుంచి గాసమ్ములిచ్చితె కొలచేరు
రాఘవులను । సేనావగొడుగులూ కుక్కలబిరుదులు యెత్తివారెగొ
డుగులూ యెత్తిపెట్టగజూచి కాకబడిరఘురాము గొడుగులన్నీ వేసెను
చల్లెసేతులలంక తేమాననుండ్లగా చేటుచెచ్చెనలంకకు । వేడిబాణ
మున్నీ యొగసేనరావణుడు యేరులన్నీయితెను । ఆకాశముపాడపు
యోనవమ్మునుండు అగ్ని చిత్తుకువచ్చెను । మెలిపించిరాఘవులు మేకు
కాశముదోడగి అగ్నిచిత్తు సేవేసెను నకాకాబాన్యడూలంగనుహము

సనచ్చితముగ మేజెప్పెను । అఖలాండకోటి బ్రహ్మాండనాయకా చక్రధ
 రుడు మొదలుగా, రావణుడు తనవద్ద శక్తి బాణముదొడగి సేనతోపడవే
 సెను । గంధురామతననుడిదట బాణము దొడగి రావణునాడవేసెను । రావ
 ణుడు తనవద్ద శక్తి బాణముదీసి లక్ష్మణునిపడవేసెను । హస్తములబట్టినా
 విల్లులనులవిడచెనేలక్ష్మణుడేనర । ఆసనముఖముజూచి శ్రీరామచంద్రు
 లు మూర్ఖులుడనిచెను । ముగ్ధులను మేలుదంగడుడు జూచువుడు హ
 గుమగుమ మొదలుగా సౌమిత్రినికాచుమను ముక్తిరాములుతమసే
 నకప్పగించె । రావణునిహియతియుగ్రుడై కర్తవ్యముచే రాముడు ।
 పోరాటవిడిపించుననుచు శ్రీరాఘవులవిడిచెగాఁజునిమిడ । కాలా
 గ్నిసహాయమైచలరాములూహిష్టబాణములకోర్చితేకా । పారిపోయిలంక
 జొచ్చె రావణుడు తనబాష్పములుకుండుగాను అప్పుడే శ్రీరాఘవులు
 తమసేనలజూచి చెప్పయులుకురియగాను । పడియున్న సౌమిత్రిజూచి
 కడుకోకమునవిలపించగాదొడగెను । ఈరాజాధ్యమునయుదభూమిలో
 నిచ్చెట్లువచ్చెనుకు । పమనాలుగుమేంపునిదోహతములకు పడియుం
 డవెన్నదూను । వెనుకనుంటేకాని మొదటచెన్నదురావు తొడి మీదికి
 వస్తేవి । కైకమ్మవరములు దశరథుడుమహ్మకుగ కార్యములువేరాయె
 ను । అడవులకపోవ్వుని లన్యాయమే జేసె అన్నప్రబాణములకు । హా
 త్యుగావీర అనిపించెనుమారు హాసోదరుడయనుచును । శత్రుసంహ
 రకా సౌమిత్రినందనా ఆధారయనిపించుచు । ఎన్నెన్ని జన్మల తపను
 లానీవంటి ఆశ్మసోదరుడుగలుగు । వొంకించరానిలక్ష్యమణి సీతవంటిస్త్రీ
 దొరికించవచ్చుగాని । అరణ్యవాసములు అవసరకు తనకూను ఆహారని
 దోలేకా । ఇట్టిసహవాదరుడుతనకెట్లుగల్గునూ యెన్ని జన్మములకైనా
 జడలుగట్టితపను చరియించినపుడు చాలించిపోయెనా । జడలువల్లక
 తపముచరియించి నీవిభుడెందుబోతివిలక్ష్యుగా । తనచెట్టబట్టకొని యు
 ధములోనిను గోలుపోతినితమ్ముడా । భరతపట్నముగట్టి పారిపోదలచి

తిని పగవాణ్నిగానునీకు! ఉష్ణకోసమువచ్చి సుగ్రీవుడానేను కర్పూర
 ఘోషంబుపొంది అతివకోసమువచ్చి బాంబవంతుడనేను అవలంబిగోలు
 పోతి! ధగవినుతకయివచ్చి నీలుడానే పురు అమ్ముణ్నిగోలుపొంది! ఏ
 లోకానికొకటివ్రాతమ్మహి అలోకమునకున్నా గొనపొమ్మిల్లత్తనా
 కూడినప్తిటుచుంము కూడియుండుధన్యు! నిన్నవిడచియొండుడియ
 నీలువధర్మములేకు! ఏవంటవచ్చిదాను! వచ్చువిడువాలే! నాతోడ
 యవపులకు దనుడెంచున్బ్రొంద్రి! ఆయోధ్యనేనెల్ల ఆరాజ్యమెల్ల
 ను ఆశ్రయనేనెల్లను! అటుగాక ఆయోధ్య తాళుచుబోతేను ఆవృజ
 లకేమందన! నరుపులకుమేమందు కూడిచదివితోడి చెలికళ్ళ కే
 తంబురా! తల్లెలు కొస్య కేమందునేనపుడు కైకమ్మకేమందు
 రా! శభనాన్మోహము నూన్మిక్రేమందు యెన్నె జెప్పించెరా! ప
 చ్చభాష్యలుగదా యెరుగున్న సుమ్మికోపించి చెనదిట్టగా! శత్రు
 ఘ్నముకోపించి నచ్చేమిదిట్టినో యేమిశేతునుదైవమా! రంగైసము
 త్యాలరేచుడొడ్డి రాలోన్నొడగెను! మాణియభూషణముమరచ
 లుచుచరాక శేతుచరాచుచుయందెచూ! యికనాకులంకేల యికనా
 కుయిల్లేల యికనాకునీరేల! యికనాకువనులేల యికనాకురణమేల
 వికనాకుల్లియేలా! అంగదుడునీలుడు గంధమాధనుడనూరాను దగ్గర
 కొచ్చి! ఆరామలూ అతి శోకింపుచుండగా ఆనుషేచుడు బలికెను! ఈ
 శీవలోకనారఘుకులో త్రవమీరు! యింతిశోకింపనేల! ఒడలునూ
 వ్రముగలదు ఉచ్చివీకన్న లామెరుగునెప్పగినన్నవి! వాస్తవముల
 లోనలా నాదిబాగున్నది! అఖిలాంశభయములేదూ! రక్తములుగో
 లలికాళ్యున్నవికాని రాజే ద్విభయములేదూ! స పూణాచంద్రునివ
 జ్జెంత్తులును ముఖమతేజము వాడని! గండమోగాగ్రమూలత్తులు
 కిప్పుడు ఓషధలులేబలమి! అపు పురాజప ఉత్తరానాగద్దుసామి
 ల్లికిలేబలమి! అలస్యమనెముక నోరామచ్చునడా యాషధము

పంపురూపములును అప్రసవము శ్రీరామచంద్రులూ అవుడు శ్రీ
 చి॥ అంజనేయము సేందగ్గిరకొప్పు నిలిచియుట్లుపలికెను । అంజనేయ
 రమ్మి వాయువంశసేవక వానుమంతు నామము । అపరూపనంజనేయ ఉత్త
 రానాగద్గు సామిత్రితేజాన్మనెను । అటుగాక హనుమంతు నిప్రమాప
 లి॥ అబ్రుబంధుడవయ్య । ఆయుసులేజన్మ పొమ్మనుచుచింది అశీర్వచ
 గ్రహుజేసెను । పామాన్మికామొక్క యగునామము జెందివర్వతా లేదా
 తెను । అమముద్రంబునా అపరీలదా । అతివేగమునగలెను । హను
 మంతుగమనా అతివేగచిత్తుడవేగ నుపదా । కామేమిగాను
 బుద్ధిగాబంపును కడువేగయడ్డుకా । గిరిమితా సామిత్రిని బ్రతి
 కించుకొందుని పొంగుచూ నొసంగుతుంటా । అచ్చటాపంజీవి కలుగు
 తూచున్నది అచ్చుకీసెపు వెళ్ళు । ఆదికరమును వి శూనముగా నున్న
 యుండుటకుకరుగి । ఆవాయుసేదనకు నాదిదాటునూ అంతటవ
 ర్చితములు । వ్యసములు వికారము పునూ కమలను వాగుదరిపో
 యెను । యంతు వెంజిభమింకవేకునూ సంచీ వెహగుతూ ।
 సంచీవలెక అతివేగచిత్తుడై కడువిచారము జూపచూ । మాస్త
 ములుముచుచుకొని ఆపర్వతాత్ముని బాధపడొడ గెనంతా । ఓపర్వ
 తపురాజవరమకళ్యాణిని అప్రవిధమ్ములుజూపుమా । సంచీవరణమ్ము
 సంధ సకరిమ్మువిలసిల్లుకురుదానిని । సంచీవిహితముగ అసిన్నాకొండ
 లూ అడుకానూరచుంటె । అడిగినానెరుగినా శూరాభ్యుదయగు శూరా
 కమంతునిపుమా । పెద్దపెట్టుచెట్టె పెల్లుపెల్లగించె సంచీవివర్వము
 సకలలోకాలకేలయిగ రామనిబంటు హనుమంతు నాపేరుమీ । పేరు
 పర్వతముయెత్తువచ్చెను తమసేవగిరికిని । కానుపదమాదికి ప
 యన్తమాచున్నాడు విల్లుచులుదెచ్చికి । పెద్దనాడు దాను జాంబవం
 తుమాను వద్దనుచునిలువనాపేరు భానుడుగానునుమీ । పర్వతపురుషు
 దుచ్చాగించుశ్రీరామముతో । వెన్నుకుముశ్రీరామ సంచీవర్వతము హ

స్థూలమును జేసెదప్పుడు । కోపముచూడెను యెక్కువఁబ్బడము నేలదించెను
 గామును, గుఱువనమొనరించి ॥ ౧౨ ॥ మధుని ॥ పరిచిత్తము
 సంపదకరణమును నాధానికరిణదాత్రీల ముగిసినాఁడు అమరభవ్యుని
 యాననముచే నాడునట్టి రామునికేసరిని ॥ ౧౩ ॥ సూర్యునిగాలి వసుధ్విష్ణు
 గుఱునిచేతఁబెట్టెదాడెదా ॥ ౧౪ ॥ రాచుని పై నొకటికొక్కఁడను
 బ్రతికీర్తనముచేసెదా ॥ ౧౫ ॥ బ్రహ్మబుద్ధునివోమునట్టి ముగిసెదా
 వచ్చెతిమోధ్యకీ ॥ ౧౬ ॥ మోదాని ॥ ౧౭ ॥ మోదాని ॥ ౧౮ ॥ మోదాని ॥ ౧౯ ॥
 బిరవామునకును నామోదాని ॥ ౨౦ ॥ మోదాని ॥ ౨౧ ॥ మోదాని ॥ ౨౨ ॥
 యింద్రజిత్తుని వివాహముచేసెదా ॥ ౨౩ ॥ వివాహముచేసెదా ॥ ౨౪ ॥
 యశోధనుని వివాహముచేసెదా ॥ ౨౫ ॥ వివాహముచేసెదా ॥ ౨౬ ॥
 నాథునియు యింద్రజిత్తుని ॥ ౨౭ ॥ వివాహముచేసెదా ॥ ౨౮ ॥ వివాహముచేసెదా ॥
 ౨౯ ॥ వివాహముచేసెదా ॥ ౩౦ ॥ వివాహముచేసెదా ॥ ౩౧ ॥ వివాహముచేసెదా ॥
 ౩౨ ॥ వివాహముచేసెదా ॥ ౩౩ ॥ వివాహముచేసెదా ॥ ౩౪ ॥ వివాహముచేసెదా ॥
 ౩౫ ॥ వివాహముచేసెదా ॥ ౩౬ ॥ వివాహముచేసెదా ॥ ౩౭ ॥ వివాహముచేసెదా ॥
 ౩౮ ॥ వివాహముచేసెదా ॥ ౩౯ ॥ వివాహముచేసెదా ॥ ౪౦ ॥ వివాహముచేసెదా ॥
 ౪౧ ॥ వివాహముచేసెదా ॥ ౪౨ ॥ వివాహముచేసెదా ॥ ౪౩ ॥ వివాహముచేసెదా ॥
 ౪౪ ॥ వివాహముచేసెదా ॥ ౪౫ ॥ వివాహముచేసెదా ॥ ౪౬ ॥ వివాహముచేసెదా ॥
 ౪౭ ॥ వివాహముచేసెదా ॥ ౪౮ ॥ వివాహముచేసెదా ॥ ౪౯ ॥ వివాహముచేసెదా ॥
 ౫౦ ॥ వివాహముచేసెదా ॥ ౫౧ ॥ వివాహముచేసెదా ॥ ౫౨ ॥ వివాహముచేసెదా ॥
 ౫౩ ॥ వివాహముచేసెదా ॥ ౫౪ ॥ వివాహముచేసెదా ॥ ౫౫ ॥ వివాహముచేసెదా ॥
 ౫౬ ॥ వివాహముచేసెదా ॥ ౫౭ ॥ వివాహముచేసెదా ॥ ౫౮ ॥ వివాహముచేసెదా ॥
 ౫౯ ॥ వివాహముచేసెదా ॥ ౬౦ ॥ వివాహముచేసెదా ॥ ౬౧ ॥ వివాహముచేసెదా ॥
 ౬౨ ॥ వివాహముచేసెదా ॥ ౬౩ ॥ వివాహముచేసెదా ॥ ౬౪ ॥ వివాహముచేసెదా ॥
 ౬౫ ॥ వివాహముచేసెదా ॥ ౬౬ ॥ వివాహముచేసెదా ॥ ౬౭ ॥ వివాహముచేసెదా ॥
 ౬౮ ॥ వివాహముచేసెదా ॥ ౬౯ ॥ వివాహముచేసెదా ॥ ౭౦ ॥ వివాహముచేసెదా ॥
 ౭౧ ॥ వివాహముచేసెదా ॥ ౭౨ ॥ వివాహముచేసెదా ॥ ౭౩ ॥ వివాహముచేసెదా ॥
 ౭౪ ॥ వివాహముచేసెదా ॥ ౭౫ ॥ వివాహముచేసెదా ॥ ౭౬ ॥ వివాహముచేసెదా ॥
 ౭౭ ॥ వివాహముచేసెదా ॥ ౭౮ ॥ వివాహముచేసెదా ॥ ౭౯ ॥ వివాహముచేసెదా ॥
 ౮౦ ॥ వివాహముచేసెదా ॥ ౮౧ ॥ వివాహముచేసెదా ॥ ౮౨ ॥ వివాహముచేసెదా ॥
 ౮౩ ॥ వివాహముచేసెదా ॥ ౮౪ ॥ వివాహముచేసెదా ॥ ౮౫ ॥ వివాహముచేసెదా ॥
 ౮౬ ॥ వివాహముచేసెదా ॥ ౮౭ ॥ వివాహముచేసెదా ॥ ౮౮ ॥ వివాహముచేసెదా ॥
 ౮౯ ॥ వివాహముచేసెదా ॥ ౯౦ ॥ వివాహముచేసెదా ॥ ౯౧ ॥ వివాహముచేసెదా ॥
 ౯౨ ॥ వివాహముచేసెదా ॥ ౯౩ ॥ వివాహముచేసెదా ॥ ౯౪ ॥ వివాహముచేసెదా ॥
 ౯౫ ॥ వివాహముచేసెదా ॥ ౯౬ ॥ వివాహముచేసెదా ॥ ౯౭ ॥ వివాహముచేసెదా ॥
 ౯౮ ॥ వివాహముచేసెదా ॥ ౯౯ ॥ వివాహముచేసెదా ॥ ౧౦౦ ॥ వివాహముచేసెదా ॥

ను । యదప్రలూకాయనూ యద్విదాదీకౌన్యసమయత్రకాయతటవ
 చెను । ధీన్నయనబాములువిసదయపవదీమూగ యేకప్రలూక
 లూగిలవణాన్మలే నోకలయలభునమునప్పల్లిపలి వెంట నువ్వి
 రులేక శ్రీజానకినిదెనై యున్ననువచ్చెరా । యెడియయోధ్య ము
 మానునిచెగు నోనెస్తురాన్నను నాయకలయలరా చాచిసోచె
 యెక్కడికిపోనెస్తును । యెక్కొక్కొదాయ నాలకపట్టమ తవదూ
 రాసిస్తా । రానువొక్కవ్వు లేక నీయనానానా యెక్కొక్కొదాయ
 యెక్కడబాగాములే యెక్కొక్కొదాయ ను కానువిదాదీ అకలయ
 విటానే అదిలనూరావణము రెన్నుచుచెన్నెను । కుంభాన్మకాము
 రు నివ్రానాలేపమి అంతిచ్చెన్నెను । యెక్కొక్కొదాయ నాలకపట్టమ
 కప్పుకు యెక్కొక్కొదాయ నాలకపట్టమ నీయలగూదించి
 చిలికిరిబోకపుకు । నిమలహాయ చిల్లనగిక్కునడవికలభానాదు
 లేక

కుంభకర్ణులూచి యెడినానానానా నుంకెచెప్పదీగబోయి
 వనుగులుగురాని చూచేసేనూయి కుంభకర్ణులూచి శ్రీరాము
 రాచిన్నజోగం నీయె కుంభకర్ణులూచియెప్పదీగబోయి
 ముకుంభకర్ణులూచి యెక్కొక్కొదాయ నాలకపట్టమ తవదూ
 రాసిస్తా । రానువొక్కవ్వు లేక నీయనానానా యెక్కొక్కొదాయ
 యెక్కడబాగాములే యెక్కొక్కొదాయ ను కానువిదాదీ అకలయ
 విటానే అదిలనూరావణము రెన్నుచుచెన్నెను । కుంభాన్మకాము
 రు నివ్రానాలేపమి అంతిచ్చెన్నెను । యెక్కొక్కొదాయ నాలకపట్టమ
 కప్పుకు యెక్కొక్కొదాయ నాలకపట్టమ నీయలగూదించి
 చిలికిరిబోకపుకు । నిమలహాయ చిల్లనగిక్కునడవికలభానాదు
 లేక

నామోవగాఁబడి రాజులును లేచివచ్చెను. మానీక్యధామమునాఁడొక
 తానె నామాటకరిశాసనకే, బంగారుపట్టికావబాసలులేనప్పుడు చదివె
 నావెంటరావె, విధవిధపరికరములు లేకుండమాతండ్రిమనువునవరముల
 నిచ్చెను, పట్టంపుదేవినే గుట్టుజెప్పుకుండు మాటమంతులకెల్లను, మే
 లయిన గుండమునలొ ముద్రించి చుట్టుచుట్టునుపారికి, అమరులతో
 వసుమ తూలముదేసికొని నేలవైకోట్చు, కోతులారా రఘురాముని
 కిదియను కొడుకులయి ఏలేస్తెరా, కోప్పొక్కొప్పొలదిని గంగ లేగూవ
 ల్కొండకొండలనుంచగా, తినగాతినగా పల్లవమమెక్కెనామీకు త
 రిగోమల్లవ స్త్రీ, నాచేతిలోబచ్చి ఏడకపోయెరుగాని నమ్మకొని చెడేపో
 కుడీ, వెండిభాదూమీలు:యేనూరుకోట్లు భవిషిరణభేదలు, కంచుగో
 దుద్దులు లక్షకమ్మతోరాసిరాగాను పెదబూరలుమోయగాలంకపట్టు
 ముల్లోబగడంపు గొడుగులూ నవరత్నమారన పటమువింజామరను
 రటి సంతునానపును పట్టుగొడుగులుపట్టిరి రథరథముల గలిపి రణ
 రంగవీటిలో రాతులద్దరుపోయిరి వెనుకముందరాను వెయిలక్షకోట్లరా
 వానినిఅడ్డుకొనిరి, తప్పించుకొనిపోయి పాతాళమందూనాయుధముయె
 త్రెను నీకోసమూ, రణగోలుళాయగా యుగమునన్నాకుండతుంగ వేసె
 నురాముడూ, కందెరాముసముఖముపొందుచేనటలుబుట్టె కరములున
 తగవొడగ శ్రీశనుపోగా శిరసు మొలచుచూయుండెను, శ్రీరామచరి
 త్రులనే, ఏమోయిమీదాయన్న కెన్నిమాయలుగలవు యెన్నటికి చావు
 లేదో ఆదేవరలగొట్టి యమ్మరములేనపుడు లేచుకొన్నాభివద్దాపట్టు
 మనియున్నాము హేరామచంద్రుడా నమ్మకమ్ముగ లేగవేయమీ నా
 శాయణాశ్రయము బంధించెరఘురాము నాభికి లేగవేసెను, గుడివిరిగ
 వచ్చుకమ్ముగూరె నాచందమునగూరె రావణుండవుడు, బంబుహూరా
 వాడు బావుపోగులవారు దండురాగాకొడుకులు, బట్టభేదుని విడిచి
 నామోవ గొట్టి యెందుకుబోయి రావణరావణముపోయెనని ముద్దోవ

అప్పుడు మనుకలేచివచ్చెను, మహారాజ సేనతో సహాగియింపగా
 గాఢమైదుగోలవెరావగా పదిహెనులునేకుదిగువపొర్లాడనవివయదీ
 లుకేలడలెను నేలకడకుంటెను వొడలునత్తునని పైదీసుకేనుడలెను,
 ఈదువననెనులు ఈరాజ్యభోగమును వీటికెవ్వరుకలకల, డయలే
 దుమియన్న దగ్గరకుచేరవూ నీకుమిక్కిలియవ్వయా, రఘురాముతో
 జెప్పి యెన్ననొడంపి స్తివియడలంగినీ కేటికి, వానరాబలమంత లంకలోకపు
 డపొకుండ నీవజూమమి తొడిగివరములు నేనువంపుణకమామెను
 పోదాముఅయ్యోధ్యకు అత్మగా ఈపట్నము విభీషణునిపుడు భార
 భోసిగట్టుకీ యెంతయల్లాయిని నెడబాసికడువాయునీతమింకేలనెను
 యయ్యోధ్యమననీత అయ్యోధ్యలోనుంటె రావణునివంపనేలా, దేవేంద్ర
 దేవతల చెరవిడిపించను కానికజ్జించెను, భూమిపైబుట్టినా భూ
 కాంక్షతుజూడను భువిలోపల లేకుగా ననకునింటపెరిగినా జానకినియా
 డను జగములోపలా లేరును యన్నలోజెప్పి జానకిని దెప్పుచి
 రులనుబువెను చారుల్లుపెత్తుచి చేమొక్కి చాటజానకితో నట్లానిది
 రావమ్మాజాపకీ రావణుడుజచ్చెను రాజరాజాయెను, చింతమాననీత
 నంతోషమునలేచి రామువద్దకివచ్చెను॥

సీతనుజూచియోచింతించి శ్రీరామానీతవద్దనిబలికెను, ఆపలుకు
 లూచినియతివమఃఖంపును యగ్నిజోత్తునుగాయుమి, మర్రిగంధమా
 నులు గుగ్గిపుత్రపులు చండనపుత్రపుల్కును భగభగమండగోభూదేవి
 మామయా గంగన్నానముజేసెను, పరమపతివీత సీతమంటలోజారగా
 నే పాలిజలధులాయెను, ఈశ్వరుడు భ్రహ్మదేవేంద్రదేవతలు ముఖోక్తి
 టిదేవతలు ఆదిలక్ష్మీసీత భావలేశ్వస్త్రీ, కనుమానముంచకయ్యా,
 ఆదిలక్ష్మీవల్ల నోమములేవని అందరునుబలికిరవుడువిభీషణుడు అతిశే
 గిరమ్మన ఆనతిచ్చెనక్కడా, యాచరించేవియనమ్ములోచని ఆరగించి
 పెక్కుకీ, మాతండ్రివరములు మాట్లెయ్యక ఆరగించానానను, గనకే

నలుకెట్ల సౌమియ్యమీదవ అరగించివల్చెను, అపరసంతోషానంతర
 సింహము కేసుమిసెప్పిచ్చెను, పాలుపెరుగునెయ్యిపాయసపుజున్నులు
 పుట్టించెనరవచ్చెను, ముక్కెరుసునాపాదితాజాములుగానకలమును
 వడ్డిచి, అంకమునందు అరగించి తన మునుగునకు నీరూరపు
 విడియములు కడు చేరనంకకొని నాచుగిచ్చుకడకి, నా ప్రాన్నుకు
 నువ్వులు యాచి, సుగానుయయోధ్యున నెట్టినిగా, వడ్డిపానియంబటి
 భుజితిత్తిఘ్నమును చెప్పి రివ్వరిచి, నీరూరముగాను హ
 గుమితువచ్చును మయోధ్యున నెట్టిను, నీరూరమున నీరూర
 రాములు నొత్తివచ్చును, యాచరనంకమున బంకమువచ్చెలా
 పసిమిచ్చెను రివ్వరిచి, కచ్చెడచేటివారు కస్తూరిప్రజల్లెటివారలు
 యంగనలు అంతాను శృంగారించుకొని బంకమువచ్చెముగాన రం
 గయినముత్యాల హరిత్యాల నిచ్చిరామునికి, నీరూరము, కిరీటము
 వరములు నీమిల్లికిచ్చిరి కిరీటముజూచిరి సౌమియ్యమున యోరము
 లనుబాచి నొత్తివచ్చును, యిచ్చేగరమునా పట్నముగట్టిరి
 రామచంద్రుని, పదివేలపండ్ల సరస్వతిమనయుమని బ్రహ్మతా
 దీవించెను, పద్మినాథునికి పరుసతోడను రాము కట్నములిప్పించెను,
 కాపుంగుబండ్ల కరణాలకందరికి నాట్యకాంతలకిచ్చెను, నతులతో
 గూడను సౌభాగ్యవదన సంకల్పముననేలునూ, వారివారిస్తాముల
 కు వారందరే వడ్డిచు చుండిరి, నూపాటపాడినా విన్నవారి
 కెట్ల విష్ణులోకముకలుగును, నిరసంపదలనిచ్చు శ్రీరామచంద్రులు
 వయసుకడమీచ్చును.

అంకము ౧ ము

సంపూర్ణము

వృత్తము

బ్రహ్మచర్యము	2 0	అపహరణచంద్రకాంత	0 6
అభివ్యక్తియంతోధి	2 8	కామమృతం	0 2
పాటరామాయణము	1	కాంతోధిరాజకథ	0 2
అధ్యాత్మికచరితము	1	లక్ష్మణమృతం	0 2
కుశలపులయద్దం	0	విక్రమార్కునికథ	0 2
పెద్దకుశలకథ	0	మామూయిద్దం చంతులు	0 4
చిన్నకుశలకథ	0	అంధ్రదేశీయకథాపాఠము	0 4
అంధ్రకావ్యము	0 2	డిటా పాఠము 111	0 6
ధర్మాంగపదము	0 4	శ్రీరామచంద్రకథ	0 8
శశిశిఖరపదము	0 4	రామచంద్రకథ	0 4
మలచరిత్రపదము	0 4	యల్లరామచంద్రకథ	0 4
విరాటపర్వపదము	0 4	మరికొండ్రుచంద్ర	0 4
లక్ష్మణమార్గపదము	0 2	వలచరిత్రపదము	0 4
మరికొండ్రు	0 4	మరికొండ్రు వల	0 4
రామరాజముద్దం	0 8	పరామర్శదామకీర్తనలు	0 4
చైతన్యమహాత్మ్యం	0 8	మజనుమహాత్మ్యం	0 5
భారతం 18 పరిమలుపదం	1 0	తారకామృతసారము	0 7
శ్రీరామాయణ పాఠము 111	0 12	అధ్యాత్మకీర్తనలు	0 8
గాలినుచ్చారావుపాటలపాఠము	0 12	చాందర్వానకథ	0 4
,,	0 12	చారదరామాయణం	0 2
పారంగధరకావ్యం	0 2	కాలజ్ఞానకథలు	0 4
మంగళహారతులస్యము	0 8	వచనకాలజ్ఞానము	0 2
మంగళహారతులస్యముశేషి	0 4	సింహచలకీర్తనహారము	0 4
అంధ్రవాటక కృతులు	0 10	శ్రీరంగమహాత్మ్యం	0 4
మహాభారతము 20వ తిరణము	0 8	జగన్నాథమహాత్మ్యం	0 2
మహాభారత	0 6	కాంతోధివిందనములు	0 2
కాలకావ్యము	0 4	అచంద్రోవిందనములు	0 2
దేశింగరాజకథ	0 6	హస్తపుపాటలు	0 4
పురూరవచనకీర్తన	0 6	మహాభారతము	0 8
		నవ్యలరామాయణం	1 0

కర్తా అచ్చయ్య అండ్ సన్సు,
బుక్కుస్టల్, రాజమండ్రి

10840

